

ยางพาราอินโดนีเซีย

ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปี ค.ศ. 1956 อินโดนีเซียปลูกและผลิตยางธรรมชาติอันดับ 1 ของโลก มีการผลิต RSS (Ribbed Smoke Sheet) และ Brown Crepe หลังจากนั้นมาเลเซียก้าวขึ้นมาเป็นผู้ผลิตอันดับ 1 เนื่องจากมีคุณภาพที่เหนือกว่าและมีการออกมาตรฐานยางมาเลเซียโดยกำหนดคุณสมบัติด้านเทคนิคของยางธรรมชาติที่เหมาะสมกับอุตสาหกรรมยางล้อ

ปี ค.ศ.1967 รัฐบาลอินโดนีเซียออกระเบียบห้ามส่งออกยางคุณภาพต่ำ (Low quality rubber Bark Crepe) ซึ่งเป็นสินค้าที่เมื่อผ่านกระบวนการทางเทคนิคแล้วจะมีมูลค่าเพิ่ม และจูงใจให้ผู้ผลิตยางในอินโดนีเซียหันมาผลิตยางที่มี Technical Specification จึงมีการหันมาผลิต Crumb Rubber ที่มี Technical Specification ด้วยเครื่องจักรจากยุโรปแทนยางพื้นฐาน Crumb Rubber เป็นวัตถุดิบในการผลิตยางล้อ

ปี ค.ศ.1971 โรงงานผลิตยางพื้นฐานได้หันมาผลิต Crumb Rubber มากขึ้น และมีการออกมาตรฐาน Standard Indonesian Rubber (SIR) ทำให้สินค้ายางพาราเป็นสินค้าที่สำคัญของอินโดนีเซียเป็นต้นมา

ปี ค.ศ. 2001 อินโดนีเซียได้ร่วมกับไทยและมาเลเซีย ลงนามในแถลงการณ์ร่วมบาหลีระดับรัฐมนตรี (Joint Ministerial Declaration 2001: Bali Declaration 2001) จัดตั้งองค์การความร่วมมือไตรภาคีด้านยางพารา (International Tripartite Rubber Council: ITRC) เพื่อกำกับดูแลมาตรการและกลไกต่างๆ ให้ราคายางธรรมชาติในตลาดโลกมีการยกระดับอย่างยั่งยืน

สถานการณ์การปลูกและการค้าในปัจจุบัน

พื้นที่ปลูกยางพาราในอินโดนีเซียจะอยู่บนเกาะสุมาตรา รองลงมาคือเกาะกาลีมันตัน มีการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ.2013 มีพื้นที่ปลูกยางทั้งสิ้น 4.49 ล้านเฮกตาร์ ให้ผลผลิตน้ำยางประมาณ 3.11 ล้านตัน/ปี ซึ่งเป็นรองจากประเทศไทย การถือครองพื้นที่ปลูกยางแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ สวนยางรายย่อย (Smallholder's plantation) ร้อยละ 84.8% บริษัทเอกชน ร้อยละ 7.8% และรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7.4% พื้นที่เพาะปลูกยางพาราของรัฐวิสาหกิจจะอยู่บนเกาะสุมาตรา ชาว กาลีมันตัน และสุราเวสี ตามลำดับ แต่ประสิทธิภาพการผลิตน้ำยางของรายย่อยยังด้อยกว่าการผลิตโดยบริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ผลผลิตน้ำยางของสวนยางรายย่อยเฉลี่ย 1.003 ตัน/เฮกตาร์ ในขณะที่บริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจผลิตได้ 1.882 ตัน/เฮกตาร์ และ 1.385 ตัน/เฮกตาร์

บริษัทที่ดำเนินการเกี่ยวกับยางธรรมชาติมีมากกว่า 160 บริษัท โดยบริษัทส่วนใหญ่จะมีการผลิตผสมผสานพืชชนิดอื่นๆ เช่น ปาล์มน้ำมัน โกโก้ ชา ผลไม้ และเครื่องเทศ โดยมีบริษัทผู้ผลิตยางข้ามชาติด้วย เช่น PT. Bridgestone Kalimantan Plantation PT.Goodyear Sumatra Plantation และ PT.Goodyear Sumatra เป็นต้น

อุตสาหกรรมภายในประเทศอินโดนีเซียที่ใช้ยางธรรมชาติมีความต้องการประมาณปีละ 400,000 - 500,000 ตัน โดยนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ โดยประมาณร้อยละ 70 ของปริมาณดังกล่าวนำไปใช้ในอุตสาหกรรมยางล้อ ที่เหลือใช้ในอุตสาหกรรมการผลิต Mechanical Rubber Goods (MRG) ถุงมือยาง และอื่นๆ

อินโดนีเซียยังมีการนำเข้าและยางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่ยางที่มีคุณลักษณะพิเศษ แหล่งนำเข้าหลัก ได้แก่ มาเลเซีย เวียดนาม และไทย อินโดนีเซียส่งออกยางธรรมชาติเกือบทั้งหมดที่ผลิตได้ โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ อเมริกา จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย ตามลำดับ

ตลาดโลกสินค้ายางธรรมชาติ

ผู้ผลิตและผู้ส่งออกยางธรรมชาติรายใหญ่ของโลก 3 อันดับอยู่ในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งมีผลผลิตรวมกันประมาณ 2/3 ของผลผลิตโลก ในขณะที่ปริมาณการค้าคิดเป็นร้อยละ 75 ของการค้ายางโลก นอกจากนี้ประเทศผู้ผลิตอื่นในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ พม่า และกัมพูชา เป็นผู้ผลิตยางพาราที่สำคัญใน 20 อันดับแรกของโลก ในขณะที่ราคายางธรรมชาติภายในประเทศผู้ผลิตขึ้นกับราคาตลาดโลก ผู้นำเข้ายางธรรมชาติรายใหญ่ ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

ตลาดซื้อขายยางธรรมชาติที่ขึ้นราคายางในตลาดโลก ได้แก่ ตลาดโตเกียว และตลาดสิงคโปร์ สำหรับสินค้าที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก สำหรับสินค้าคุณภาพพิเศษจะมีการซื้อขายโดยตรงทำให้ราคาไม่มีการเปิดเผย การเปลี่ยนแปลงของราคายางขึ้นกับปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยด้านเทคนิค โดยปัจจัยพื้นฐานหรือการผลิตและความต้องการของตลาด ประกอบไปด้วย ฤดูกาล การผลิตใบ ภัยธรรมชาติ โรคระบาดและศัตรูพืช การเติบโตทางเศรษฐกิจของผู้ใช้ยาง และการบริโภคของประชากรโลก สำหรับปัจจัยด้านเทคนิค ประกอบด้วย การแก้งกำไรมากขึ้น ปริมาณการค้าขาย สัญญาและปริมาณค้างรับมอบในตลาดล่วงหน้า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ราคาน้ำมันและราคายางสังเคราะห์ เป็นต้น¹

สินค้าจากยางธรรมชาติ ประกอบไปด้วย ยางล้อ ถุงมือยาง ยางยืด ถุงยางอนามัย รองเท้า กาว สายพาน เครื่องมือทางการแพทย์ เครื่องนอน และลูกโป่ง เป็นต้น โดยความต้องการสินค้าแต่ละชนิดในตลาดโลกจะเป็นสิ่งชี้ถึงทิศทางราคาผลิตภัณฑ์น้ำยาง ยางแผ่น และ Crumb Rubber

เพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพสินค้า (End product) ที่ต้องการรูปทรงที่คงทน บางสินค้าต้องการความยืดหยุ่นในสภาพการใช้ที่แตกต่างกันไป ในขณะที่คุณสมบัติยางธรรมชาติมีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะไปตามอุณหภูมิ ทำให้ผลิตภัณฑ์หลายชนิดจำเป็นต้องใช้ยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์ร่วมกัน และในบางผลิตภัณฑ์สามารถใช้ทดแทนกัน ขึ้นอยู่กับการออกแบบสูตรการผลิตเพื่อผลิตสินค้าแต่ละชนิดเพื่อให้ได้คุณภาพและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการใช้งาน ยางสังเคราะห์ผลิตจากน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งการผลิตใช้เงินลงทุนสูง สามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ได้ โดยผู้ผลิตหลัก ได้แก่ จีน สหรัฐฯ ญี่ปุ่น รัสเซีย และเกาหลีใต้ เป็นต้น

ทิศทางในอนาคตของอินโดนีเซีย

จากกรอบแผนการผลิตปี 2007 – 2020 ของ ITRC ซึ่งอินโดนีเซียเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก อินโดนีเซียมีการขยายการผลิตต่ำกว่าปริมาณที่ได้รับการจัดสรร รัฐบาลอินโดนีเซียได้ส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราและใช้พันธุ์ที่มีผลผลิตสูง ให้เงินอุดหนุนค่าแรงและค่าใช้จ่ายในการควบคุมโรคแมลงสำหรับพื้นที่ 300,000 เฮกตาร์ และการจัดหาปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และการดูแลรักษาอื่นๆ กว่า 50,000 เฮกตาร์ อย่างไรก็ตาม คาดว่าอินโดนีเซียจะมีการขยายการผลิตสูงกว่าปริมาณที่ได้รับการจัดสรรจาก ITRC เนื่องจากมีการประเมินว่าในปี ค.ศ. 2019 อินโดนีเซียจะมีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 3.09 ล้านเฮกตาร์ และคาดว่าจะให้ผลผลิตน้ำยางเพิ่มขึ้นเป็น 3.62 ล้านตัน ซึ่งอินโดนีเซียคาดว่าจะสามารถเป็นผู้ผลิตยางธรรมชาติรายใหญ่ของโลก

จากแผนการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพารา และเพิ่มปริมาณน้ำยางธรรมชาติ อินโดนีเซียมีแผนการเพิ่มการใช้ยางธรรมชาติในประเทศ โดยจะมีการนำยางธรรมชาติไปใช้ในโครงการภาครัฐ เช่น สร้างถนน เชื้อเพลิง ประตูลดปรอท อุปกรณ์กันกระแทกท่าเรือ และไม้หมอนรถไฟ สำหรับการใช้อย่างพาราสร้างถนนเป็นการผสมยางธรรมชาติใน Asphalt เป็น Asphalt Rubber Mix ซึ่งได้มีการดำเนินการแล้วในหลายประเทศ เช่น สหรัฐฯ มาเลเซีย เวียดนาม และไทย แต่อินโดนีเซียยังไม่เคยสร้างถนนด้วยวัสดุเช่นนี้และจำเป็นต้องรอการตัดสินใจเชิงนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งสัดส่วนยางธรรมชาติที่จะใช้ผสม นอกจากนี้ มีการประเมินว่าอินโดนีเซียมีแผนขยาย

¹ “ข้อมูลวิชาการยางพารา 2555” สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ISBN: 978-974-436-811-9 หน้า 25

อุตสาหกรรมที่ใช้น้ำยาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมยางล้อผ่านการดึงดูดการลงทุนจากบริษัทผู้ผลิตยางข้ามชาติ และอาจมีการขยายอุตสาหกรรมเครื่องนอนยางพาราเพื่อลดการนำเข้าสินค้าดังกล่าวจากต่างประเทศ

เป็นที่น่าจับตา หากคุณภาพสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่ง รัฐบาลอินโดนีเซียอาจมีการออกมาตรการเพื่อป้องกันการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมไปถึงแผนการจูงใจบริษัทข้ามชาติให้ลงทุนผลิตยางล้อในอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น อาจกระทบกับการค้าและการลงทุนสินค้าดังกล่าวและสินค้าต่อเนื่องในประเทศไทย

สำนักงานส่งเสริมการค้าฯ ณ กรุงจาการ์ตา
ธันวาคม 2558

เอกสารอ้างอิง

“Study on the Business Prospect of 10 Commodities of Plantation in Indonesia, 2014-2019: Rubber” PT. Citra Cendekia Indonesia

“Investment Opportunities in Agribusiness: Rubber” Directorate Investment Planning for Agribusiness and Other Natural Resources, 2014

“ข้อมูลวิชาการยางพารา 2555” สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ISBN: 978-974-436-811-9

“Executive Summary: บริษัทร่วมทุนยางพาราระหว่างประเทศ (International Rubber Consortium Limited: IRCo” สกอ. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 2558

“Asphalt Rubber Mix and Latex Mattress Industry can absorb Natural Rubber” Business News No.8783

www.irco.biz